

Az Iskolai Filmintézet diafilm sorozata: 332.
Fizikai sorozat: 23

AZ ELEKTROMOS ENERGIA SZÁLLÍTÁSA AZ ERŐMŰTŐL A FOGYASZTÓIG

1. Villamos erőmű vázlatos képe

Az erőmű egyes részeit az ábra felirásai ismertetik.

2. Inotai Erőmű

3. Erőmű szabadtéri kapcsolóállomása

A sztálinvárosi erőmű szabadtéri kapcsolóállomása. Az ábrán jól látható a baloldalon a megszakító berendezések egész sorozata, a jobboldalon pedig a túlfeszültségvédő berendezések.

4. Távfűzeték és fogyasztó

A távfűzetékről közvetlenül nem hasznosíthatjuk a villamos energiát. Az /1/ távfűzetéken érkező nagyfeszültségű áramot a /2/ alállomásra vezetjük. Itt részben ipari és világítási célra transzformáljuk le /3/, részben pedig a /4/ transzformátor állomásra vezetjük. A villamos vontatás /5/ utóbbiból kapja a szükséges villamos energiát.

5. Távfűzeték tartó oszlop

Az inotai erőműből kiinduló háromfázisú nagyfeszültségű távfűzetéket az ábrán látható kivitelű vasszerkezetű oszlopok tartják. Az alsó háromvezeték szállítja a háromfázisú villamos energiát, az oszlop két szarván elhelyezkedő egy-egy vezeték a villámhárító szerepét tölti be /nem folyik bennük áram/.

6. Szakaszoló

Nagyfeszültségű távfűzetékeknél különleges berendezés segítségével biztosítják a megszakított kör feszültségmentességét. Ilyen például a kézi működtetésű háromsarkú szakaszoló. Ezzel a háromfázisú távfűzeték mindhárom fázisának feszültségmentességét biztosítjuk.

7. Oszlopkapcsoló

Távfűzetékeknél használatos háromfázisú oszlopkapcsoló. 20 kV feszültségig használható. Működtetése kézierővel történik a kapcsoló alsó részéről levezetett dróthuzalok segítségével. Az oszlop bal alsó részén látható a kapcsoló kézi emeltyüje. A dróthuzalba közbeiktatott két percellán szigetelő a fokozott biztonságot szolgáltatja.

8. Sűrített levegővel működő kapcsoló

Az ábra ugyancsak háromfázisú kapcsolót mutat, amelyet sűrített levegővel kapcsolnak be és ki.

9. Olajszegény kapcsoló

Oltókamrás olajszegény kapcsoló. Ezeket a kapcsolókat a legnagyobb teljesítményű áramot vezető távvezetékek áramának megszakítására használják. A távvezetéken haladó áram feszültsége 10000 Volt, az áramerősség maximálisan 600 Amper. A kapcsoló maximális kikapcsolási teljesítménye 280 MVA. Ilyen nagy feszültség-nél a fényiv keletkezésének veszélye igen nagy. A kapcsolás rendkívüli gyorsaságán kívül ezt még speciális, olajjal működő oltóberendezés is akadályozza.

10. Olajszegény kapcsoló alkatrészei

Az oltókamrás olajszegény kapcsoló legfontosabb alkatrészei: A kapcsoló álló érintkezője az un. tulipánérintkező, a mozgó kapcsolórúd és az oltókamra. Az olajszegény elnevezés arra vonatkozik, hogy ez a kapcsoló aránylag kis mennyiségű olajjal működik, ellentétben a motorvédő olajkapcsolóval, amelynél az egész kapcsolóberendezés olajfürdőben van elhelyezve.

11. Vezetéktartó szigetelő

A villamos energia szállítását teszik lehetővé a vezetéktartó szigetelők. Képünkön egy rudalaku szigetelőt láthatunk. Ilyen kivitelű szigetelőket 110 kV feszültségig használhatunk. Sulya 25 kg.

12. Szigetelő szerelése

Pórcellán szigetelők szerelése a távvezetéken.

13. Biztosító

Nagyfeszültségű biztosító. Ezeket kell alkalmaznunk a nagyfeszültségű vezetékek alállomásainak túláram védelme céljából. Ilyen biztosítókat 3-30 kV feszültségű hálózat számára gyártanak. Ezek a biztosítók un. olvadószálas patron-biztosítók. Működésük elve ugyanaz, mint az alacsonyfeszültségű áramoknál alkalmazott biztosítóké.

14. Patron-biztosító

Az olvadószálas patron-biztosító szerkezete. 1. Biztosító alsórész. 2. A biztosító patronja /hüvelye/. 3. Befogó szerkezet. 4. Szorító rugó. 5. Porcellán cső. 6. Kerámiai anyagból készült bordás cső. 7. Olvadó fémszalag. 8. Oltóanyag. 9. A megolvadt anyagot elvezető csatorna. 10. Rugós kapcsoló rész. 11. Védősapka. 12. Földelő csavar.

15. Siemens-féle túlfeszültségvédő

A berendezés fémlemezkből alkotott sorcs kapcsolású szikraközökből áll, amelyek távolsága az elékapcsolt védőszikraközszel együtt elegendő nagy ahhoz, hogy az üzemi feszültség két-háromszorosáig ne üssön át. Túlfeszültség bekövetkeztekor a szikraköz átüt, ellenállása az áram növekedésével csökken és így igen nagy áram gyors levezetésére alkalmas.

16. Alállomás-transzformátorok

Az országos távvezeték egyik alállomásának transzformátorai. A 115000 Volt feszültséget 60000 Voltra transzformálja le, 12,5 MVA teljesítmény.

17. Megszakító szerelése

Távvezeték alállomása számára készülő nagyteljesítményű megszakító szakaszolóval egybeépítve. A szakaszoló kés nyitott állapotban látható. A berendezést gyártás közben látjuk.

18. Higanygőz egyenirányító lámpa

A magyarországi távvezetékek háromfázisú váltakozó áramot szállítanak. Szükségünk van különböző célokra egyenáramra is. Az egyenáramot többek közt higanygőz egyenirányítók segítségével nyerjük. Képünk egy nagyfeszültségű egyenirányítót mutat be.

19. Higanygőz egyenirányító berendezés

Higanygőz egyenirányító berendezés 220 V feszültségre 200 A áramerősségre.

20. Szelén egyenirányító

A higanygőz egyenirányítók mellett száraz, ún. szelén egyenirányítókat is alkalmazunk. Képünkön egy ilyen egyenirányítót látunk.

21. A villamos energia megérkezik a fogyasztóhoz

A távvezetéken szállított villamos energia biztosítja nagyüzemeink gépeinek zavartalan működését. Az ábra háromfázisú távvezeték áramának az üzembe juttatását ábrázolja.

22. Fogyasztásmérő

A fogyasztó által felhasznált villamos energiát a fogyasztásmérővel mérjük. Az ábra a világhírű Ganz árammérőgyár NE 1 típusú egyfázisú fogyasztásmérőjét mutatja. Ez a fogyasztásmérő 60 - 500 V feszültséghatárokra készül 2,5-25 A áramerősségre. A fogyasztott villamosenergiát kilowattórában méri. 1200 fordulat felel meg egy kWó-nak.

23. Fogyasztásmérő alkatrészei

A fogyasztásmérő szerkezeti elemei. Az ábrán jól látható

a négy fő szerkezeti elem: a burkolat, a tekercsrendszer, a forgómű a fékmágnessel és a számláló szerkezet.

24. Motorvédő olajkapcsoló

A bemutatott olajkapcsoló a Ganz Kapcsolók és Készülékek Gyárának készítménye. 500 V feszültségig 600 A áramerősségig használható. A kapcsoló alsó részén az olajsztint vizsgáló nyílás látható.

25. Ugyanaz széthuzott állapotban

A motorvédő olajkapcsoló széthuzott állapotban. Jól látható az olajkád és megfigyelhető az olajkádba merülő kapcsoló berendezés is. Az olajfürdő a szikraképződést akadályozza meg. A motorvédő kapcsolók feladata az, hogy a motorokat megvédje az esetleges túláramoktól.

26. Hálózatvizsgáló berendezés

A villamos energia távvezetékek segítségével történő szállításával kapcsolatos problémák vizsgálatára Budapesten tudományos intézetet létesítettünk. Képünk az intézet hálózatvizsgáló berendezését mutatja.

FELSŐOKTATÁSI JEGYZETELLÁTÓ VÁLLALAT BUDAPEST

Felelős vezető: Heitter Imre

8-2319/332/PE